

Acoperișul de tablă

Când vin ploile o să ne trezim fără acoperiș deasupra capului, spune Ama.

Mama s-a suit pe o scară de lemn și studiază acoperișul de stuf, iar eu îi întind de jos rufe, să le pună la uscat în soarele de după-amiază. Pe cer nu-i nici scamă de nor. Nu se anunță nicio ploaie, cât de mică, în săptămânile următoare.

Însă n-are rost să-i zic Amei. Se uită la orezăriile care coboară ca niște trepte coasta muntelui, până jos în sat, de unde-i fac răutăcios cu ochiul acoperișurile de tablă ale vecinilor.

Acoperișul de tablă arată că tatăl familiei nu toacă banii pentru proprietar jucând cărți la ceainărie. Acoperișul de tablă arată că fiul familiei lucrează la cărămidăria de la oraș. Acoperișul de tablă arată că focul o să ardă mai departe și pruncul o să fie sănătos când vin ploile.

— Lasă-mă să merg la oraș, zic. Pot să mă tocmesc și eu la niște bogătani, ca Gita, și să vă trimit ce câștig.

Ama mă mângâie pe obraz, cu mâna ei muncită și aspră ca limba de iedut abia fătut.

— Lakshmi, fata mea, îmi zice. Tu trebuie să-ți vezi de școală, nu te lua după taică-tău vitreg.

De la o vreme, îmi vine să-i zic, tatăl vitreg se uită la mine ca la stratul de castraveți pe care i-am sădit în fața căscioarei. Își tot mijește ochii scuturând scrumul țigării pe jos.

— Să te văd ce bani frumoși scoți pe ei, îmi zice.

El vede numai țigări, bere de orez, o vestă nou-nouță.

Eu văd un acoperiș de tablă.

Înainte să plece Gita

Desenam pătrate în praful de pe drumul de pământ dintre căscioare și ne jucam de-a Țopăita-ntr-un picior. Ne treceam de o sută de ori pieptănul prin păr, închipuindu-ne cum o să-i cheme pe fiii și fiicele noastre. Ne țineam de nas de câte ori trecea nevasta mai-marelui, amintindu-ne cum trăsese un vânt la izvorul satului, tocmai când o lua în față.

La școală, când spuneam o poezie, frecam pentru noroc creștătura zimțată din bancă. La orezărie ne băteam cu noroi, cum stăteam aplecate de spate toată după-amiaza, iar când Gita a nimerit-o din greșeală în ceafă pe sora ei mai mare, cea cu nasul pe sus, ne-am prăpădit de râs.

Iar toamna, când coborau turmele de capre de pe pășunile Himalayei, îl pândeam din stuf pe Krishna, băiatul cu ochi somnoroși, de pisică, cu care m-au logodit.

Acum, că Gita s-a tocmit la o bogătană de la oraș, ai ei s-au ales cu un soare mititel, atârnat de sârmă în mijlocul tavanului, mama ei, cu un nou set de tigăi, tatăl ei, cu o pereche nouă de ochelari, sora mai mare, cu o rochie de mireasă brodată, iar frățiorul, cu bani de școală.

În casa Gitei, noaptea e lumină ca ziua. Însă fără prietena mea, eu mă simt de parc-ar fi noapte și când arde soarele în țării.

Noua elevă

De cu dimineață, cât îmi văd de treburi – cât strecor orezul în apă, macin mirodeniile și mătur curtea –, Tali se tot ține după mine.

— Ce căpriță prostuță, spune Ama. Crede că ești mama ei.

Tali își vâra căpșorul în căușul palmei mele și behăie aprobator. Și așa încep s-o învăț tot ce știu.

Șterg podeaua tare, de chirpici, cu o cârpă muiată în apă cu bălegar și o lămuresc:

— Așa, în colibă o să fie răcoare și duhurile rele o să ne ocolească.

Îi arăt cum leg un ulcior cu apă de coșul din spate, cu grijă să nu vărs niciun strop când urc coasta pieptiș de la izvorul din sat. Iar când mă spăl pe dinți cu o rămurică de *neem*¹, Tali face și ea ca mine, ronțâindu-și crenguța cu un aer solemn, de călugăr.

Când trebuie să merg la școală, îi clădesc un pătuț din fân la soare, pe prispă. O sărut între urechi, zicându-i că mă întorc la prânz.

Ea își îndeasă boticul umed în buzunarul rochiței mele, căutând vreo grăunță uitată, după care se așază, numai pielea și osul cum e, și se culcușește în fân ca să doarmă.

¹ Arbore folosit în scopuri terapeutice îndeosebi în zonele rurale ale Indiei (n. r.).

— Ce dobitoc ciudat, zice Ama. Se crede om.

Cred că așa și e, căci săptămâna trecută, cum stăteam în clasă, i-am auzit clinchetul tălăngii, iar când m-am uitat am văzut-o pe căprița mea bălțată dând târcoale prin curtea școlii și mugind disperată.

Când m-a zărit în sfârșit pe fereastră, a behăit tare jignită că o lăsasem baltă. A venit întins, s-a ridicat pe copitele din spate la fereastră și a cercetat curioasă sala de clasă, cât își termina învățătoarea lecția.

După ore, când urcam dealul spre casă, Tali a luat-o tropăind în față, cu ciotul ei de codiță pe sus.

— Săptămâna următoare o să învățăm să scriem mai bine, i-am promis eu.

Ceva frumos

Dimineața, Ama se apleacă să ațâțe focul din bucătărie și să-mi împletească părul înainte să plec la școală. Cât e ziua de mare, urcă și coboară muntele cărând în spate un coș greu, legat cu o frânghie petrecută peste frunte, cocoșându-se sub povară.

Iar seara îi servește tatei cina, îngenuncheată la picioarele lui.

Ama, și când se apucă să cerceteze cerul de nori de ploaie, tot încovoiată de spate stă.

Oamenii de pe muntele nostru, care stau în căscioarele de chirpici roșcat îngrămădite pe coastă, se închină zeiței care trăiește în vârful ascuțit ca o coadă de rândunică. Înaltă rugi zeiței cu frunte încruntată și nobilă, cu piept bogat și generos, care-și răsfrânge larg poalele de nea deasupra noastră.

E o ființă frumoasă, puternică și măreață.

Însă *ama* mea, cu pletele ei negre ca pana corbului, împletite în cosițe împănate cu cârpe și mărgelile roșii, cu pielea ei ca scorțișoara și cu cercei de aur clinchetindu-i vesel la urechi, mie mi se pare mai presus în farmec decât zeița.

Iar spinarea ei zveltă, în care ne cară toate grijile și speranțele, e și mai frumoasă de-atât.

De ce e fiica altfel decât fiul

Tatăl meu vitreg are brațul veștejit și neputincios. Și l-a rupt când era mic și n-au avut bani de doctor, iar în lunile ploioase bietul său mădular strâmb îl tot chinuie în dureri și mare rușine.

Cei mai mulți bărbați de-o vârstă cu el pleacă cu lunile din sat, muncesc prin fabrici sau pe șantiere, departe. Însă cine se încumetă să tocmească un bărbat cu o mână beteagă, spune el. Așa că zi de zi își dă părul cu pomadă, își pune vesta și ceasul la mână, deși acesta de mult nu mai arată ora, și urcă dealul ca să joace cărți, să discute politică și să bea ceai cu bătrânii.

Ama spune că avem noroc cu un bărbat în casă. Îmi spune să-l cinstesc, să-l ridic în slăvi, să-l respect și să-i aduc mulțumiri că ne-a primit să stăm cu el după moartea tatei.

Așa că fac pe fiica săritoare. Dimineața îi duc ceai și seara îi frec tălpile. Mă fac că nu-l aud cum râde la ceainărie cu bărbații, când zic bancul cu „de ce e altceva când ai un fiu decât când ai o fiică de măritat“.

Cică fiul o să-ți fie fiu toată viața. Însă fiica e ca o capră. Cât îți dă lapte și unt, e bună la casa omului. Însă când e vremea s-o tai de tocăniță, doar n-o să plângi după ea.

La poalele Himalayei

În zori, căscioara noastră, cocoțată pe coastă cum se află, e scăldată în razele arzătoare ale soarelui, în timp ce satul din vale rămâne învăluit până în faptul dimineții în lungă umbră violet a muntelui.

La amiază, câmpurile cărămizii sunt presărate cu rochiile vesele ale femeilor, roșii cum sunt crăciunițele care împânzesc cărările bătute de vânturi. Pruncii dorm legănați în coșuri împletite și șopârlele stau la soare lângă vizuinele lor.

Seara, florile galbene de dovleac se închid bete de-atâta lumină, iar iasomia albă ca laptele își cascadează gâtlejurile zvelte ca să soarbă aerul rece de Himalaya.

Noaptea, din vetrele joase se ridică rotocoale de fum, răspândind mireasma a zeci de mâncăruri, iar peste ținut se lasă bezna.

Doar în nopțile cu lună plină e altfel. În asemenea nopți, coasta și valea sunt scăldate într-o lumină albă vrăjită, răspândită de zăpezile veșnice care acoperă piscurile. În asemenea nopți mă perpelesc în podul unde dorm și mă întreb cum arată lumea de la poalele muntelui.

Calendarul

La școală avem un calendar, în care învățătoarea noastră tânără, cu chipul rotund ca luna, însemnează trecerea zilelor cu creionul roșu.

Noi, muntenii, măsurăm timpul după muncile și durerile femeilor.

În lunile reci, femeile se cațără până hăt sus pe coastele muntelui, ca să găsească lemne de foc. Își iau mâncarea de la gură și le-o dau copiilor, îndurând ghiorțaielile burților.

E anotimpul în care femeile își îngroapă copiii care mor de friguri.

În lunile secetoase, femeile strâng bălegar în coșuri și fac din el turte pe care le lasă să se întărească la soare, căci sunt numai bune de pus pe focul din vatră. Își leagă copiii cu cârpe la ochi, să-i ferească de praful albiei secate a râului, purtat de vânt.

E anotimpul în care își îngroapă copiii care mor de tuse măgărească.

În lunile ploioase, cârlesc pereții crăpați de chirpici ai căscioarelor și țin focul mereu aprins, lungind terciul de ieri ca să ajungă și mâine la cină. Păzesc râul preschimbat de-acum într-o jivină turbată. Culeg lipitori de pe tălpile copiilor și le dau să bea ceai ca să nu se aleagă cu vreo pântecărie.

E anotimpul în care își îngroapă copiii pe care n-au cum să-i ducă la doctor, pe celălalt mal al râului.

În lunile friguroase, gătesc mâncăruri de sărbători. Fac bere de orez pentru bărbați și-i ascultă cum discută politică, certându-se între ei. Își învață copiii care au scăpat cu viață anul ăsta să facă cerneală pentru școală din suc albastru al nucilor *bhilawa*.

Tot acum e anotimpul în care femeile beau suc albastru de nucă *bhilawa* ca să scape de pruncii din pântece – care altfel s-ar naște doar ca să moară în anotimpul ce vine.

Un alt calendar

După creștăturile săpate în lada de zestre a Anei, ea are treizeci și unu de ani, iar eu, treisprezece. Dacă frățiorul meu o să scape teafăr de sărbători, Aina o să creșteze lada în cinstea lui.

După mine și înainte de frățiorul meu s-au mai născut patru prunci. În cinstea lor nu e nicio creșătură în ladă.

Mărturisire

Toți castraveții mei au câte un nume al lor.

Îl am pe micuțul Muthi, nume care înseamnă „cât palma“. Lui îi dau primul să bea.

Lângă el e Yeti, cel mai mare – l-am numit după monstrul blănos al zăpezilor. Yeti tot crește și crește, încât micuțul Muthi se tupilează de groază după o frunză de lângă el.

Mai sunt Ananta, cel care arată ca șarpele, și Bajai, bunicuța cea cocoșată, Vishnu, lucios ca picurii de ploaie, și Naazma, castravetele cel urât, căruia i-am dat numele nevestei mai-marelui satului.

Apoi mai am unul cu numele găinii, trei cu numele bobocilor, unul căruia i-am zis Gita și altul, Ganesh, zeul-elefant care te scapă de greutate.

Mă port cu ei de parcă ar fi copiii mei.

Însă uneori, când ulciorul se golește aproape de tot, mă cam zgârcesc când vine rândul Naazmei.

Prima sângerare

Azi când m-am trezit – chiar înaintea găinilor –, mi-am dat seama că mi s-a întâmplat ceva.

De zile întregi mi-am tot simțit trupul gata să dea în pârg, dureros și plăpând, cum nu m-am mai simțit nicio dată. Merg la privată să văd ce e, însă știu deja: e prima sângerare.

Ama e încântată când îi dau vestea și mă pregătește pentru zilele de singurătate.

— Trebuie să stai ascunsă șapte zile, spune ea. Până nu te purifici, nici la soare n-ai voie să ieși.

Nici n-a început bine ziua, că Ama mă și duce în grabă mare în staulul caprelor, unde o să stau singură-singurică toată săptămâna.

— Cu niciun chip să nu ieși, îmi spune. Dacă trebuie să mergi la privată, acoperă-ți fața și capul cu șalul.

— Diseară, zice ea, după ce iese taică-tău vitreg și adoarme copilul, o să mă-ntorc. Atunci o să-ți spun tot ce trebuie să știi.